

## สารบัญ

| เรื่อง                    | หน้า |
|---------------------------|------|
| บทคัดย่อภาษาไทย           | ก    |
| บทคัดย่อภาษาอังกฤษ        | ค    |
| กิตติกรรมประกาศ           | ง    |
| สารบัญ                    | จ    |
| สารบัญตาราง               | ฉ    |
| สารบัญแผนภาพ              | ฉ    |
| คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ |      |

### บทที่ ๑ บทนำ

|     |                                     |    |
|-----|-------------------------------------|----|
| ๑.๑ | ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา      | ๑  |
| ๑.๒ | วัตถุประสงค์ของการวิจัย             | ๔  |
| ๑.๓ | ปัญหาที่ต้องการทราบ                 | ๕  |
| ๑.๔ | ขอบเขตการวิจัย                      | ๕  |
| ๑.๕ | นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย     | ๕  |
| ๑.๖ | ทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง | ๕  |
| ๑.๗ | วิธีดำเนินการวิจัย                  | ๑๑ |
| ๑.๘ | กรอบการวิจัย                        | ๑๑ |
| ๑.๙ | ประโยชน์ที่ได้รับ                   | ๑๒ |

### บทที่ ๒ ความเป็นมาของพระปริตร

|         |                                   |    |
|---------|-----------------------------------|----|
| ๒.๑     | ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับพระปริตร | ๑๓ |
| ๒.๑.๑   | เหตุเกิดพระปริตร                  | ๑๓ |
| ๒.๑.๒   | วัตถุประสงค์ของพระปริตร           | ๑๗ |
| ๒.๑.๓   | ประเภทของพระปริตร                 | ๒๐ |
| ๒.๑.๓.๑ | พระปริตรที่ปรากฏในพระไตรปิฎก      | ๒๑ |

|         |                                       |    |
|---------|---------------------------------------|----|
| ๒.๑.๓.๒ | พระปริตรที่ปรากฏในคัมภีร์มิลินท์ปัญหา | ๒๓ |
| ๒.๑.๓.๓ | พระปริตรที่ปรากฏในอรรถกถา             | ๒๔ |
| ๒.๑.๓.๔ | พระปริตรที่โบราณจารย์รจนาขึ้นภายหลัง  | ๒๖ |
| ๒.๑.๓.๕ | พระปริตรที่ปรากฏในสวดมนต์ฉบับหลวง     | ๒๘ |
| ๒.๑.๔   | พระปริตรในปัจจุบัน                    | ๓๒ |
| ๒.๑.๕   | บทขัดพระปริตร                         | ๓๕ |

## ๒.๒ ความหมายและความสำคัญของพระปริตร

|       |                                           |    |
|-------|-------------------------------------------|----|
| ๒.๒.๑ | ความหมายตามนัยแห่งพระไตรปิฎก อรรถกถา ฎีกา | ๔๘ |
| ๒.๒.๒ | ความหมายตามมติของนักปราชญ์                | ๕๓ |

## ๒.๓ ประวัติความเป็นมาแห่งการสวดพระปริตร

|         |                                 |    |
|---------|---------------------------------|----|
| ๒.๓.๑   | การสวดพระปริตรในสมัยพุทธกาล     | ๕๕ |
| ๒.๓.๑.๑ | การตั้งเอตทัคคะ                 | ๕๕ |
| ๒.๓.๑.๒ | อาฏานาฏิยปริตร                  | ๕๖ |
| ๒.๓.๑.๓ | โพชฌงคปริตร                     | ๕๖ |
| ๒.๓.๑.๔ | คัมภีร์มิลินท์ปัญหา             | ๕๗ |
| ๒.๓.๑.๕ | คัมภีร์วินิจจยะ                 | ๕๘ |
| ๒.๓.๑.๖ | อรรถกถาปรมัตถโชติกา             | ๕๙ |
| ๒.๓.๑.๗ | เรื่อง आयुวัฒนกุมาร             | ๕๙ |
| ๒.๓.๑.๘ | เรื่อง อารัทธวิปสกริกขุ         | ๖๐ |
| ๒.๓.๑.๙ | เรื่อง ฌัมมิกอุบาสก             | ๖๑ |
| ๒.๓.๒   | การสวดพระปริตรในประเทศศรีลังกา  | ๖๒ |
| ๒.๓.๒.๑ | คัมภีร์มหาวิงสะ                 | ๖๓ |
| ๒.๓.๒.๒ | คัมภีร์วิยสังคหอรรถกถา          | ๖๖ |
| ๒.๓.๒.๓ | พิธีสวดพระปริตรในประเทศศรีลังกา | ๖๗ |
| ๒.๓.๓   | การสวดพระปริตรในประเทศไทย       | ๖๙ |
| ๒.๓.๓.๑ | สมัยสุโขทัย                     | ๖๙ |
| ๒.๓.๓.๒ | สมัยอยุธยา                      | ๗๑ |
| ๒.๓.๓.๓ | สมัยธนบุรี                      | ๗๒ |
| ๒.๓.๓.๔ | สมัยรัตนโกสินทร                 | ๗๓ |

|                                          |           |
|------------------------------------------|-----------|
| <b>๒.๔ อานุภาพและอานิสงส์ของพระปริตร</b> | <b>๗๘</b> |
| ๒.๔.๑ อานุภาพของพระปริตร                 | ๗๙        |
| ๒.๔.๑.๑ อานุภาพในการบำบัดทุกข์           | ๗๙        |
| ๒.๔.๑.๒ อานุภาพในการป้องกันภัย           | ๘๑        |
| ๒.๔.๑.๓ อานุภาพในการบำบัดโรค             | ๘๘        |
| ๒.๔.๒ อานิสงส์ของพระปริตร                | ๘๙        |
| ๒.๔.๒.๑ อานิสงส์ทำให้ไม่ไปสู่นรก         | ๙๐        |
| ๒.๔.๒.๒ อานิสงส์ทำให้ไปสู่สุคติ          | ๙๑        |
| ๒.๔.๒.๓ อานิสงส์ให้ได้บรรลุมรรคผลนิพพาน  | ๙๒        |

### บทที่ ๓ หลักธรรมที่ปรากฏในรตนปริตร

|                                                 |     |
|-------------------------------------------------|-----|
| <b>๓.๑ ประวัติความเป็นมาของรตนปริตร</b>         |     |
| ๓.๑.๑ ความแตกต่างกันระหว่างพระสูตรและพระปริตร   | ๙๕  |
| ๓.๑.๑ ความหมายของคำว่า พระสูตร                  | ๙๖  |
| ๓.๑.๒ ความหมายของคำว่า พระปริตร                 | ๙๘  |
| ๓.๑.๒ ประวัติและความสำคัญของรตนปริตร            | ๙๙  |
| ๓.๑.๓ เนื้อหาของรตนปริตร                        | ๑๐๓ |
| <b>๓.๒ หลักธรรมและคำสำคัญที่ปรากฏในรตนปริตร</b> |     |
| ๓.๒.๑ หลักธรรมที่ปรากฏในรตนปริตร                | ๑๐๙ |
| ๓.๒.๑.๑ เมตตา                                   | ๑๐๙ |
| ๓.๒.๑.๒ ความไม่ประมาท                           | ๑๑๕ |
| ๓.๒.๑.๓ สมาธิ                                   | ๑๑๗ |
| ๓.๒.๑.๔ ทาน                                     | ๑๒๑ |
| ๓.๒.๑.๕ อริยสัจ                                 | ๑๒๔ |
| ๓.๒.๑.๖ สังโยชน์                                | ๑๒๗ |
| ๓.๒.๑.๗ อภิฐาน ๖                                | ๑๓๐ |
| ๓.๒.๑.๘ กรรม                                    | ๑๓๑ |

|          |                           |     |
|----------|---------------------------|-----|
| ๓.๒.๑.๙  | นิพพาน                    | ๑๓๔ |
| ๓.๒.๑.๑๐ | การวะ                     | ๑๓๗ |
| ๓.๒.๒    | คำสำคัญที่ปรากฏในรตนปริตร | ๑๔๑ |
| ๓.๒.๒.๑  | ภูต                       | ๑๔๑ |
| ๓.๒.๒.๒  | รัตนะ                     | ๑๔๕ |
| ๓.๒.๒.๓  | บุคคล ๑๐๘                 | ๑๔๙ |
| ๓.๒.๒.๔  | สัตบุรุษ                  | ๑๕๒ |
| ๓.๒.๒.๕  | ภาพ                       | ๑๕๔ |
| ๓.๒.๒.๖  | อบาย ๔                    | ๑๕๖ |
| ๓.๒.๒.๗  | บาปกรรม                   | ๑๕๘ |
| ๓.๒.๒.๘  | พืช                       | ๑๖๑ |

## บทที่ ๔ วิเคราะห์คุณค่าของรตนปริตรที่มีต่อสังคมไทย

|         |                                         |     |
|---------|-----------------------------------------|-----|
| ๔.๑     | วิเคราะห์คุณค่าด้านประเพณีและพิธีกรรม   | ๑๖๖ |
| ๔.๑.๑   | การเตรียมสถานที่                        | ๑๖๗ |
| ๔.๑.๑.๑ | ภาคกลาง ภาคใต้ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ | ๑๖๘ |
| ๔.๑.๑.๒ | ภาคเหนือ                                | ๑๖๙ |
| ๔.๑.๒   | เครื่องประกอบพิธี                       | ๑๖๙ |
| ๔.๑.๒.๑ | พิธีสมานทานศีล                          | ๑๖๙ |
| ๔.๑.๒.๒ | พิธีสวดพระปริตร                         | ๑๗๐ |
| ๔.๑.๓   | การสวดพระปริตร                          | ๑๗๐ |
| ๔.๑.๓.๑ | ด้ายสายสิญจน์                           | ๑๗๐ |
| ๔.๑.๓.๒ | การจุดเทียนน้ำพระพุทธรณ์                | ๑๗๑ |
| ๔.๑.๓.๓ | การดับน้ำพระพุทธรณ์                     | ๑๗๒ |
| ๔.๑.๓.๔ | น้ำพระพุทธรณ์                           | ๑๗๒ |
| ๔.๑.๓.๔ | การประพรมน้ำพระพุทธรณ์                  | ๑๗๓ |
| ๔.๑.๔   | ผู้ประกอบพิธี                           | ๑๗๔ |
| ๔.๑.๔.๑ | คุณค่าภายนอก                            | ๑๗๔ |
| ๔.๑.๔.๒ | คุณค่าภายใน                             | ๑๗๕ |
| ๔.๑.๕   | ผู้ร่วมพิธี                             | ๑๗๖ |

|            |                                            |     |
|------------|--------------------------------------------|-----|
| ๔.๑.๕.๑    | คุณค่าด้านการดำเนินชีวิต                   | ๑๗๖ |
| ๔.๑.๕.๒    | คุณค่าด้านการพัฒนาชีวิต                    | ๑๗๗ |
| <b>๔.๒</b> | <b>วิเคราะห์คุณค่าด้านความเชื่อ</b>        | ๑๗๙ |
| ๔.๒.๑      | ความเชื่อเรื่องอานุภาพของพระรัตนตรัย       | ๑๗๙ |
| ๔.๒.๑.๑    | ความเชื่อในอานุภาพพุทธคุณ                  | ๑๘๐ |
| ๔.๒.๑.๒    | ความเชื่อในอานุภาพธรรมคุณ                  | ๑๘๓ |
| ๔.๒.๑.๓    | ความเชื่อในอานุภาพสังฆคุณ                  | ๑๘๔ |
| ๔.๒.๒      | ความเชื่อเรื่องมงคล                        | ๑๘๖ |
| ๔.๒.๓      | ความเชื่อเรื่องเทวดา                       | ๑๘๙ |
| ๔.๒.๔      | ความเชื่อเรื่องการบูชา                     | ๑๙๑ |
| <b>๔.๓</b> | <b>วิเคราะห์คุณค่าผลของการสวดรัตนปริตร</b> |     |
| ๔.๔.๑      | ด้านความสุขทางใจ                           | ๑๙๕ |
| ๔.๔.๒      | ด้านความสวัสดี                             | ๑๙๗ |
| ๔.๔.๓      | ด้านการสร้างความสามัคคี                    | ๑๙๙ |
| ๔.๔.๔      | ด้านการบำบัดโรค                            | ๒๐๐ |
| <b>๔.๔</b> | <b>วิเคราะห์คุณค่าด้านบุญกิริยาวัตถุ</b>   |     |
| ๔.๔.๑      | ทานมัย                                     | ๒๐๔ |
| ๔.๔.๒      | สීමัย                                      | ๒๐๕ |
| ๔.๔.๓      | ภาวนามัย                                   | ๒๐๖ |
| ๔.๔.๔      | อปจายนมัย                                  | ๒๐๗ |
| ๔.๔.๕      | เวทย์วัจจมัย                               | ๒๐๙ |
| ๔.๔.๖      | ปัตติทานมัย                                | ๒๑๐ |
| ๔.๔.๗      | ปัตตานุโมทนามัย                            | ๒๑๒ |
| ๔.๔.๘      | ธัมมัสสวนมัย                               | ๒๑๓ |
| ๔.๔.๙      | ธัมมเทสนามัย                               | ๒๑๔ |
| ๔.๔.๑๐     | ทิจจุชุกรม                                 | ๒๑๖ |

## บทที่ ๕ บทสรุปและข้อเสนอแนะ

๕.๑ บทสรุป

๒๑๘

๕.๒ ข้อเสนอแนะ

๒๒๐

บรรณานุกรม

๒๒๓

ภาคผนวก

ประวัติผู้วิจัย